

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Uluslararası Dil, Edebiyat, Kültür, Tarih, Sanat ve Eğitim Araştırmaları Dergisi

The Journal of International Language, Literature, Culture, History, Art and Education Research

Sayı/Issue 15 (Nisan/April 2024), s. 1764-1778.
Geliş Tarihi-Received: 19.02.2024
Kabul Tarihi-Accepted: 03.04.2024
Araştırma Makalesi-Research Article
ISSN: 2687-5675
DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1439781

Mantardan Elde Edilen Deri Görünümlü Yenilikçi Yüzey ile Üretilen Çantaya Yönelik Tüketici Görüşlerinin Belirlenmesi

Determination of Consumer Opinions about the Bag Produced with Innovative Leather-Looking Surface Obtained from Mushrooms

Yasemin KOPARAN*
Sinan ALKAN**
Hatice HARMANKAYA***

Öz

Doğal kaynakların bilinçsizce kullanılması, çevresel zararların artması ve endüstriyel açıdan hammadde kaynaklarının hızla tükenmesi yeni malzeme arayışlarına duyulan ihtiyacı artırmıştır. Doğal kaynakların etkin kullanılması, yenilenebilir ve sürdürülebilir yenilikçi kaynakların araştırılması, tekstil, hazır giyim ve deri sektörü açısından yenilikçi malzemelerin önemini artırmıştır. Hayvansal deri; giyim, ayakkabı, aksesuar ve yaşam ürünlerinde kullanılan sağlıklı, kullanım ömrü uzun, modası geçmeyen zamansız bir malzemedir. Olumlu özelliklerinin yanı sıra deri endüstrisi tabaklama süreçlerinde oluşturduğu; katı, sıvı ve gaz halinde çevreye zararlı atıkların salınımına ve üretim sonrası oluşan çevresel atıklara sebep olmaktadır. Bu çalışmada kapsamında; *Fomes fomentarius* mantarından sağlıklı, ekonomik, doğada kolay çözünebilir, çevreye duyarlı, elde edilen deri görünümlü yenilikçi yüzeyden kadın çantası oluşturulmuş ve kadın tüketicilere yenilikçi malzeme ile oluşturulan çantaya yönelik tutumların belirlenmesi amaçlanmıştır. Deri görünümlü yenilikçi malzemenin oluşturulan çanta tüketiciler tarafından duyuşsal, işlevsel ve estetik özellikleri bakımından değerlendirilmiştir. Örneklem grubunu oluşturan 80 kadın akademisyen ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Gönüllülük esası ile gerçekleştirilen görüşmeler ses kaydına alınmıştır. Ses kayıtlarının öncelikle transkripsiyonu yapılmış daha sonra içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Mantardan yapılan çantanın, estetik açıdan beğenilmesi ve kabul görmesine rağmen tüketicilerin genel satın alma alışkanlıklarında doğal ve çevre dostu malzemenin dikkate alınmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Hayvansal derinin tabaklanma esnasında oluşturduğu çevresel zararlar hakkında tüketicilere bilgi verildikten sonra ise derinin doğal malzeme olduğu için zararsız olduğunu düşündükleri, bu bilgilendirmeden sonra uygun fiyatlı olursa vegan bir çantayı tercih etmek isteyebilecekleri belirlenmiştir.

* Öğr. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi El Sanatları Bölümü, Konya/Türkiye, e-posta: yaseran@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-4056-7744.

** Dr. Öğretim Üyesi, Selçuk Üniversite, Çumra Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Organik Tarım İşletmeciliği Bölümü, Konya/Türkiye, e-posta: sinanalkan4@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7725-1957.

*** Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Moda Tasarımı Bölümü, Konya/Türkiye, e-posta: harmankayahatice@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-6375-7586.

Anahtar Kelimeler: Tasarım, çanta, mantar, *fomes fomentarius*, yenilikçi malzeme, biyomateryal.

Abstract

Unconscious use of natural resources, increasing environmental damage and rapid depletion of industrial raw material resources has increased the need for new materials. The effective use of natural resources and the search for renewable and sustainable innovative resources has increased the importance of innovative materials in terms of the textile, ready to wear, and leather sectors. Animal leather: it is a healthy, long-lasting, timeless material used in clothing, shoes, accessories, and lifestyle products. In addition to its positive features, it creates in the tanning processes of the leather industry; It causes the release of solid, liquid, and gaseous wastes that are harmful to the environment and also causes environmental wastes generated after production. Within the scope of this research, A women's bag was created from the leather-looking innovative surface obtained from the *Fomes fomentarius* mushroom, which is healthy, economical, easily biodegradable, environmentally friendly, and it was aimed to determine the attitudes of female consumers towards the bag created with the innovative material. The bag, created from innovative leather like material, was evaluated by consumers in terms of form, sensorial, functional, and esthetical factors. Interviews were held with 80 female academics who constituted the sample group. A structured interview form was used to collect data. The interviews, which were held on a voluntary basis, were audio recorded. The voice recordings were first transcribed and then evaluated using the content analysis method. It was concluded that although the bag made of cork was liked and accepted in terms of aesthetics, consumers did not take into account that it was made of natural and environmentally friendly material in their general purchasing habits. After consumers were informed about the environmental damages caused by animal leather during tanning, it was determined that they thought that leather was harmless because it was a natural material, and after this information, they might want to prefer a vegan bag if it was affordable.

Key Words: Design, bag, cork, *fomes fomentarius*, innovative material, biomaterial.

1. Giriş

Doğal yaşamın ve insanın geleceği açısından, ihtiyaçlarının karşılanmasında vazgeçilmez unsur olarak doğal kaynaklar oldukça önemlidir. (Başol vd., 2005, s. 62). Doğal kaynaklar dünya çapında ulusal bir zenginlik kaynağıdır. Ancak hızlı nüfus artışı doğal kaynakların bilinçsizce kullanılmasına, çevresel zararların artmasına ve endüstriyel açıdan hammadde kaynaklarının hızla tükenmesine neden olmaktadır. Yeryüzü gerek jeolojik yapısı gerekse element dağılımı yönünden sınırlı hammadde kaynaklarına sahiptir. Dünyanın yaşadığı hammadde sorunlarına sebep olan etkenlerin başında doğanın ve çevrenin kirlenmesi gelmektedir. Doğal kaynakların tahribi sonucu ortaya çıkan çevre sorunları günümüzde önlenemez boyutlara ulaşmıştır (Yılmaz vd., 2005, s. 16). Çevre sorunu dünyadaki tüm ülkelerin en önemli sorunlarından biri haline gelmiş ve bunun sonucunda ise ekolojik denge bozularak insan ve diğer canlıların yaşamlarını tehdit eden faktörler ortaya çıkmıştır (Kaypak, 2014, s. 18; Şengün, 2019, s. 157). Çevre sorunları için birçok sebep ortaya konulmaktadır. Bunların en başında Sanayi Devrimi gelmektedir. İngiltere’de başlayan sanayi devrimi Batı ülkelerinde gelişerek devam etmiş, sonrasında tüm dünyayı sarmıştır (Yücel & Ekmekçiler, 2008, s. 321). Sanayileşme sürecinde, teknolojik ilerlemeler gelişmiş dolayısıyla enerji ihtiyacı artmıştır. Makineleşmenin önemli boyuta gelmesi ile baca gazları, kimyasal sanayinin zehirli atıkları ortaya çıkmıştır. Ayrıca nüfus artışı ve şehirleşme hızlanmış, kapitalizm güçlenmiş, sermayesini ortaya koyan sınıf büyümüştür. En önemlisi üretimi ve tüketimi arttırabilmek adına doğal kaynaklar sonsuz gibi düşünülerek kullanılmıştır (Ağır & Türkmen, 2020, s. 842; Açıkalmın & Apaydın, 2021, s. 122). Doğal kaynakların korunması için en önemli nokta biyoçeşitliliğin sürekliliğinin sağlanmasıdır. Doğal kaynakların bilinçsizce kullanılması, biyoçeşitliliğin azalması, yetişme yerlerinin kaybı ve bozulması, kirlilik ve yabancı türlerin sisteme dahil edilmesi bozulmayı hızlandırmakta ve hammadde kaynaklarının hızla tükenmesine yol açmaktadır (Akten, 2014, s. 405; Tozar &

Ayaşlıgil, 2007, s. 17). İnsanların hayat standartları ile hammadde tüketimi arasında yakın bir ilişki vardır. Toplumlarda refah arttıkça hammadde tüketimi de artmaktadır (Damirova & Yayla, 2021, s. 120). Örneğin dünya nüfusunun 1/3'ünü kapsayan gelişmiş endüstri ülkeleri, hammadde tüketiminin yaklaşık %80'ini tüketmektedir (Uzku, 1974, s. 3). Bu bağlamda sanayileşme safhasına erişmiş ülke sayısı arttıkça, dünya hammadde tüketimi daha da artacak ve dünya rezervleri kısa sürede tükenecektir.

Çantalarda dayanıklı ve esnek olmasının yanı sıra nefes alma özelliği ile çok fazla tercih edilen malzemelerden biri doğal deridir. Doğal bir malzeme olarak deri, sentetik malzemelere göre estetik, çekicilik, his, doku ve nefes alabilme özelliği gibi birçok avantaja sahiptir. Deri endüstrisi ekonomik kalkınma için kritik sektörlerdendir. Aynı zamanda deri üretimi çevreyi kirleten sektörlerden biri olarak da kabul edilmektedir (Sathish vd., 2016, s. 49). Derinin tabaklanması esnasında oluşturduğu katı, sıvı ve gaz atıklarının yanı sıra üretim sonrasında da atık oluşturarak çevreye zarar verebilmektedir. Aynı şekilde sentetik yapıdaki malzemelerin; ekonomi ve kullanım açısından sağladıkları avantajlar olmasına rağmen, petrol kökenli yapıları nedeniyle çevreye zararları da söz konusudur. Üretim sektöründe malzemeye yönelik atıklar, sürdürülebilirlik açısından dünyada sorunlara neden olabilmektedir. Atıklar; giyim ürünleri, ayakkabı ya da aksesuar üretiminde dikim ve montaj aşamasında oluşan atıklar (Bayramoğlu, 2019, s. 47), üretilen ürünlerin dağıtım, perakende satışı ve tüketicilerin kullanımı sonrası oluşan atıklar olmak üzere ayrılabilir (Pringle vd., 2016, s. 545). Üretim sanayisinde malzemenin üretimi ve kullanımı esnasında oluşan atıklar çevreye ve doğal kaynaklara zarar verebilmekte, ekonomik anlamda enerji ve kaynak israfına yol açabilmektedir. Bu doğrultuda malzemeye yönelik sürdürülebilirlik kavramı ön plana çıkmaktadır (Özdemir, 2023, s. 18). Malzeme sektöründeki sürdürülebilirliğe dair sorunlar yenilikçi, doğa dostu yüzeylerin geliştirilmesine yol açmıştır. Bu bağlamda çevreye zarar vermeyen, geri dönüşümü mümkün olan, doğal kaynakları tüketmeyen, fayda sağlayan ve hayvansal malzeme içermeyen yenilikçi yüzeyler üretilmeye başlanmıştır. Herhangi bir hayvansal ürün kullanılmadan bakteriyel selüloz, bitkisel atıklar, mantarlar ve miselyum gibi doğal, yenilenebilir pek çok farklı malzemedan üretilen, hayvansal derinin görünüm ve hissine benzeyen bu yenilikçi yüzeylere "vegan deri" denilmektedir (Fernandes vd., 2021, s. 567). Günümüzde ulusal ve uluslararası boyutta özellikle ticari olarak, bitkisel kaynaklı olarak; kaktüsten, ananas yapraklarından, meyve suyu fabrikalarında kalan mandalina, portakal, limon veya elma posalarından, şarap üretimi sonrası kalan üzüm posasından, yağı alınan zeytinin posasından, mango, mısır ve muz atıklarından, bakteri esaslı olarak; kombuchadan, kırmızı şarap fermantasyonundan, Hindistan cevizi suyundan, mantar kaynaklı olarak; miselden ve çeşitli mantar meyvesinden vegan deri ürünleri üretilmektedir (Dirgar ve Oral, 2023, s. 10). Mantar meyvesi kullanılarak oluşturulan deri görünümlü yenilikçi yüzey malzemesi için tercih edilen mantar türlerinin; *Phellinus ellipsoideus* (BK Cui & YC Dai) BK Cui, YC Dai & Decock ve *Fomes fomentarius* (L) Fr; olduğu görülmüştür.

Fomes fomentarius çok yıllık bir nekrotrofik parazit türüdür. Çoğunlukla huş ağacının yanı sıra kayın ağacı başta olmak üzere, sert ağaçlarda ve nadiren kozalaklı ağaçlarda, canlı ve ölü yaprak döken (Elma, armut, kayısı, ceviz gibi) ağaçlarda saprofit veya zayıf bir parazit olarak yıl boyu gelişen yaygın bir mantardır (Breitenbach ve Kranzlin, 2000, s. 306; Stancheva vd., 2009, s. 250). Yenmeyen ve ağacın kanseri olarak bilinen bu mantarın trama dokusundan biyolojik olarak parçalanabilen, yumuşak yüzeye ve hassas bir dokunuşa sahip, süet deriye benzer bir malzeme elde edilmektedir.

Araştırmada elde edilen bu yüzeyden, yüzeyin boyutlarına uygun, doğal malzemenin yapısını ve özelliklerini bozmayan sade, zamansız tasarım özelliklerine

sahip, tek gözlü, küçük boyutlu ve çapraz kullanımlı bir model seçilerek kadın çantası oluşturulmuştur. Çanta, eşya taşıma amacıyla farklı malzemelerden yapılan çeşitli boy ve formlarda üretilen, giyimi tamamlayan önemli aksesuarlardan biridir (Çetiner ve Oyman, 2022, s. 31). Kullanım amacına göre el çantası, omuz çantası, sırt çantası, bel çantası gibi çeşitleri mevcuttur.

2. Yöntem

Araştırmada, Fomes fomentarius mantarından elde edilen deri görünümlü yenilikçi yüzey malzemeden oluşturulan kadın çantasına yönelik tüketicilerin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma; deneme ve tarama modeli üzere iki aşamalı süreç içermektedir. Mantardan yüzey elde edilmesine yönelik ilk bölümde deneysel yöntem kullanılmıştır. Yenilikçi malzemeden oluşturulan çantaya yönelik tüketicilerin form, estetik ve işlevsellik açısından görüşlerini belirlemek için ikinci bölüm tarama modeli üzerine kurgulanmıştır. Nitel verilere dayanan ikinci bölümde yenilikçi yüzeyden oluşturulan çantaya yönelik tüketici görüşlerinin değerlendirilebilmesi için görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme; sözlü iletişim yolu ile veri toplama tekniğidir. Bireylerin bir amaç doğrultusunda bilgi, düşünce, tutum ve davranışlarını ölçmek için kullanılır (Karasar, 2014, s. 166). Yapılandırılmış görüşme formu hazırlanarak bu kapsamda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında hazırlanan yapılandırılmış görüşme formu, uygulanmadan önce alan uzmanlarının görüşüne sunulmuştur. Araştırmanın amaçlarına yönelik oluşturulan ölçek, Selçuk Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesinde görev yapan Moda Tasarımı ve El Sanatları alanlarındaki 15 uzman görüşü ile değerlendirilmiştir. Uzmanlar tarafından yapılan dönütler neticesinde görüşme formu düzenlenerek araştırmanın örneklem grubuna uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Görüşme formunda demografik olarak katılımcıların yaşları sorulmuştur. Görüşme formunda; katılımcıların çanta satın alma tercihlerine yönelik görüşleri hakkında 5 soru, mantardan elde edilen yüzey kullanılarak oluşturulan çantanın yapısına yönelik duyuşal görüşleri hakkında 4 soru, formuna ilişkin işlevsel açıdan görüşlerini içeren 5 soru, estetik unsurlarına yönelik tüketici görüşleri hakkında 3 soru, son olarak tüketicilerin vegan deri satın alma niyetleri ve çevreye karşı duyarlılıkları hakkındaki algılarına yönelik 4 soru olmak üzere toplam 22 soru bulunmaktadır.

Üretilen ürünün niş olması, bilinçli tüketiciye hitap etmesi bakımından tüketiciler kapsam olarak akademisyenler ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın evrenini Selçuk Üniversitesi bünyesinde çalışan öğretim elamanları, örneklemi ise merkez kampüste yer alan 16 fakülte, 2 meslek yüksekokulu, 1 yüksekokul ve 1 konservatuardan seçilen toplam 80 katılımcı oluşturmaktadır. Tıp Fakültesi, Diş Hekimliği ve Veterinerlik Fakültesi sağlık alanında çalıştıklarından ve görüşmelerin uzun sürmesinden dolayı süreçlerine engel olmamak adına kapsam dışı bırakılmıştır.

Tablo 1. Selçuk Üniversitesi Merkez Kampüste Yer Alan Fakülte/ Yüksekokul/ Meslek Yüksekokul ve Konservatuar Listesi

1	S.Ü. Eczacılık Fakültesi	11	S.Ü. Mimarlık e Tasarım Fakültesi
2	S.Ü. Edebiyat Fakültesi	12	S.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi
3	S.Ü. Eğitim Fakültesi	13	S.Ü. Spor Bilimleri Fakültesi
4	S.Ü. Fen Fakültesi	14	S.Ü. Teknoloji Fakültesi
5	S.Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi	15	S.Ü. Turizm Fakültesi
6	S.Ü. Hemşirelik Fakültesi	16	S.Ü. Ziraat Fakültesi
7	S.Ü. Hukuk Fakültesi	17	S.Ü. Dilek Sabancı Devlet Konservatuarı
8	S.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	18	S.Ü. Yabancı Diller Yüksekokulu

9	S.Ü. İletişim Fakültesi	19	S.Ü. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
10	S.Ü. İslami İlimler Fakültesi	20	S.Ü. Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu

Örneklemin oluşturulmasında ölçüt ve tabakalı örnekleme teknikleri kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, örneklemin araştırmanın amacına uygun olarak belirlenen niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumlardan oluşturulmasıdır (Tosuntaş vd., 2020, s. 362). Örneklemin oluşturulmasında esas alınan ölçütler; katılımcıların eğitim seviyesinin ve gelir düzeyinin yüksek olması, kolay ulaşılabilir katılımcılar olmaları, toplumsal açıdan sürdürülebilirlik gibi konularda farkındalıklarının bulunması olarak belirlenmiştir. Tabakalı örnekleme tekniği, örneklemin evren içindeki çeşitli gruplar veya kategoriler arasında eşit olarak dağılmasını sağlamak için kullanılır (Büyüköztürk vd., 2018, s. 89). Tabakalı örnekleme açısından ise; araştırmanın kapsam geçerliliği açısından üniversiteyi temsil etmesi amacıyla 20 farklı fakülte, yüksekokul, meslek yüksekokulu ve konservatuar olmak üzere her birinden gönüllülük esasına dayalı 4'er öğretim elemanı araştırmaya dahil edilmiştir.

Hazırlanan görüşme formu ile tüketicilerin ürün hakkında izlenimleri, duygu ve düşünceleri belirlenmiştir. Görüşmeler, akademisyenlere araştırma konusunda bilgilendirme yapılarak randevu esaslı ile (tarih ve saat) ses kayıtları alınarak yapılmıştır. Görüşmeler bizzat, yüz yüze ve birebir gerçekleştirilmiştir. Gönüllü olarak katılmalarına rağmen görüşme başında katılımcılardan sözlü izin alınmıştır. Her bir görüşme süresi 20-30 dakika arasında gerçekleşmiştir. Görüşmelerden elde edilen ses kayıtlarının transkripsiyonu yapılmıştır. Tüketici görüşlerine ait veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. İçerik analizinin temel amacı, belirli bir konu veya alandaki genel eğilimleri, kalıpları veya temaları ortaya çıkarmaktır. Bu analizde, toplanan veriler belirli temalar veya kategoriler altında sınıflandırılır, bu işleme kodlama adı verilir. Kodlanmış veriler analiz edilir ve raporlaştırılır (Yıldırım & Şimşek, 2013, s. 259).

Bu doğrultuda; verilerin analizinde ilk olarak, ses kayıtlarının bilgisayar ortamında transkripsiyonu yapılmıştır. Transkripsiyonların kodlanabilmesi için veriler tekrar incelenerek kelime bulutları oluşturulmuştur. Bu yolla transkripsiyonlardan alınan bulgular ile alt problemlerin çözümlenmesi sağlanmıştır. Öncelikle kod tekrarlarının belirlenmesi ve gizliliği korumak amacı ile araştırmaya katılan kadın akademisyenler K1, K2, K3, ...K78, K79, K80 olarak numaralandırılmıştır.

Verileri kodlama aşamasında ise kavramlar ve temalar anlamlı bir şekilde bölümlere ayrılmıştır. Kelime bulutları kapsamında oluşturulan kodlamaya yönelik örnek uygulama Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. İçerik Analizi Kodlama Örneği

Soru 8: İncelediğiniz çanta sizde nasıl bir his uyandırdı?	Kodlama:
K1: Çok güzel bence dokununca <u>yumuşacık</u> , güzel hissettim, iyi hissettim. <u>Kışlık bir çanta</u> olduğunu düşünüyorum <u>kadife</u> olduğu için. Kadife derken malzemesinden dolayı kadifemsi gibi, hani sanki kışın takılır ama yazın çok mu kışlık durur o manada düşündüm.	-Yumuşak -Kadife -Kışlık çanta
K5: <u>Hafifliğine</u> bayıldım, dokununca da çok <u>yumuşak</u> , yani güzel tercih edebileceğim bir ürün özelliği verdi.	
K36: <u>Rahatlık hissi</u> , yük yapmayacak hissi yaratıyor.	-Hafiflik

-Rahatlık hissi

3. Bulgular

Yenilikçi yüzeyden elde edilen çantanın (Görsel 1) sadece fonksiyonel özelliklere sahip olması değil, aynı zamanda estetik değerler ve duyuşsal açıdan tüketicilere hitap eden özellikler taşıması gerekmektedir. Bu bağlamda araştırmada deri görünümlü yenilikçi yüzeyden üretilen çantanın işlevsel, duyuşsal ve estetik açısından tüketici görüşlerine yönelik değerlendirmesi yapılmıştır.

Görsel 1. Deri Görünümlü Yenilikçi Yüzeyden Oluşturulan Çanta

Araştırmada örneklem grubunun yaş dağılımı incelendiğinde 26-34 yaş arası 20, 35-44 yaş arası 39, 44-54 yaş arası 19, 55 yaş ve üstü 2 katılımcının araştırmaya dahil olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Tüketicilerin Çanta Satın Alma Tercihlerine Yönelik Görüşleri

Soru: Çanta satın alırken öncelikli olarak hangi malzemeyi tercih edersiniz. Neden?	Sayı
Hakiki deri	43
Tekstil	13
Suni deri	17
Vegan deri	-
Diğer..... Hepsi olabilir	20
Soru: Hangi tür çanta modelini kullanmayı tercih edersiniz?	
Omuz çantası	35
El çantası	15
Sırt çantası	21
Çapraz takılabilen çanta	31
Diğer...Hepsi	3
Soru: Çanta en çok tercih ettiğiniz renk hangisidir. Neden?	
Siyah	60
Kahverengi	17
Taba	16
Mavi	2
Yeşil	3
Kırmızı	6
Diğer...	
Hardal	1
Canlı ve karışık renkler	1
Beyaz	2
Krem	3
Bej	1
Bordo	3
Lacivert	2
Gri	1
Vizon	1

	Mor	1
	Hepsi	3
Soru: Bir çanta satın alırken en fazla ne kadar ödemeyi tercih edersiniz?		
50 TL- 200 TL arası		5
201 TL - 500 TL arası		24
501 TL - 750 TL arası		15
751 TL - 1000 TL arası		13
1001 TL - 1500 TL arası		12
Diğer...		11
Soru: Ortalama sahip olduğunuz çanta sayısı ne kadardır?		
1-5 arası		20
6-10 arası		30
11- 15 arası		15
16- 20 arası		6
20 ve üzeri		9

Tablo 3'te belirtildiği üzere katılımcılara çanta satın alırken öncelikli olarak malzeme tercihleri ve nedeni sorulmuş ve bu soruya birden fazla cevap verildiği görülmüştür. Buna göre malzeme tercihinde ilk sırayı hakiki deri almıştır. Nedeni; uzun ömürlü, sağlam, dayanıklı, kaliteli, şık, kullanışlı, doğal, sağlıklı, yumuşak, hafif bir malzeme olduğu için şeklinde açıklanmıştır. Ayrıca bir alışkanlık olduğu, kullanım konforunun bulunduğu, dokusunun, kokusunun güzel olduğu, geleneksel ve daha resmi durduğu, verilen parayı hak ettiği düşünülmektedir. Çantalarda tercih edilen malzemelerde ikinci sırayı suni deri almıştır. Nedeni olarak fiyatının uygunluğu, temizliğinin kolay yapılması, daha ulaşılabilir olması, desen ve renk çeşitliliği barındırması olarak belirtilmiştir. Daha sonra kullanım kolaylığı, pratikliği, hafifliği ve doğal malzeme olması açısından tekstil malzemesi tercih edildiği görülmüştür. Sektördeki vegan deri malzemeleri ise satın alma alışkanlıkları açısından tercih eden olmamıştır. Bunların dışında bazı katılımcılar çanta alırken özel bir malzeme tercihlerinin olmadığını, zevke hitap etmesi, modelini beğenme, ihtiyaç doğrultusundaki büyüklüğüne uygun olan çantayı satın almayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Hangi tür çanta modelini kullanmayı tercih ettikleri sorulduğunda, öncelikle omuz çantası, sonra çapraz takılabilen çanta, daha sonra sırt çantası ve son olarak da el çantasını tercih ettikleri görülmüştür. Bazı katılımcılar ise yerine göre hepsini kullandığını belirtmiştir. Çantada en çok hangi rengi, neden? tercih ettikleri sorulduğunda, katılımcıların büyük çoğunluğu tüm kıyafet ve kombinlerine uyumlu olduğu, kir göstermediği için siyahı tercih ettikleri görülmüştür. Siyahın ardından yine kıyafetlerle uyumlu olduğu ve kaliteli durduğu için kahverengi ve taba gelirken mavi, yeşil, kırmızı gibi diğer renklerin az tercih edildiği, bunlardan açık renkli olanların yazın daha çok tercih edildiği tespit edilmiştir. Bir çanta satın alırken en fazla ne kadar ödemeyi tercih ettikleri sorulduğunda, katılımcıların çoğunluğunun 201 TL- 500 TL arasında ödemek yapmak istedikleri, bir çantaya çok fazla para vermek istemedikleri görülmüştür. Bunun yanı sıra çok kaliteli bulup beğenmeleri halinde ise 1501 TL'nin üzerinde ödeme yapmak isteyen katılımcılar da yer almıştır. Ortalama sahip olduğunuz çanta sayısı ne kadardır sorulduğunda, 5 seçenek arasında en fazla 6-10 arasında olduğunu en az ise 6-20 arasında çantayı sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

Tablo 4. Mantardan Elde Edilen Yüzey Kullanılarak Oluşturulan Çantanın Yapısına Yönelik Duyusal (Yumuşaklık, Pürüzsüzlük, Hakiki Deriye Benzerlik) Açından Tüketici Görüşleri

Soru: İncelediğiniz çanta sizde nasıl bir his uyandırdı?	Sayı
Yumuşaklık, bir hayvana dokunuyormuş hissi	61
Güzel, iyi, hoş hassas hissi	32

Hafiflik hissi	13
Rahat, kullanışlı, pratik, sportif hissi	13
Kadife, süet, güderi, napa hissi	10
Dokusu güzel	8
Samimi, sıcak hissi	6
Doğal, konforlu his	6
Çabuk yırtılacakmış, dayanıksız hissi	6
Renk tonu güzel	5
Kışlık çanta hissi	5
Sade, şık, ergonomik hissi	4
Suda çözünecekmiş hissi	2
Yıpranmış, ikinci el hissi	2
Temizliği kolay hissi	2
Gündelik çanta hissi	2
Soru: İncelediğiniz çantanın malzeme yumuşaklığı sizin için uygun mu? Hayır veya kısmen ise neden uygun değil?	
Evet	68
Hayır	12
Kısmen	-
Soru: İncelediğiniz çantanın malzemesi hakkında bir fikriniz var mı? Evet veya kısmen ise ne olabilir?	
Evet	7
Hayır	33
Kısmen	40
Soru: Sizce incelediğiniz çantanın malzemesi hayvansal deriye benziyor mu? Evet veya kısmen ise hangi bakımdan benziyor?	
Evet	41
Hayır	29
Kısmen	10

Tablo 4'e göre, incelediğiniz çanta sizde nasıl bir his uyandırdı? sorusu sorulmuştur. Verilen cevaplardan içerik analizi yapılarak kelime kodları çıkarılmıştır. Yenilikçi malzemeden üretilen çantanın katılımcılar üzerinde uyandırdığı hisler maddeler halinde belirlenmiştir. Buna göre malzemenin katılımcılar üzerinde çoğunlukla yumuşaklık ve bir hayvana dokunuyormuş hissi uyandırdığı görülmüştür. Ardından iyi, güzel, hoş, hassas hissettirdiği, sonra hafif, rahat, kullanışlı pratik ve sportif hissettirdiği belirlenmiştir. Daha sonra da kadife, süet, güderi, napayı anımsattığı, doku güzelliği, samimi, sıcak, doğal, konforlu hissettirdiği gibi güzel duyguların yanı sıra çabuk yırtılacakmış, dayanıksız, suda çözünecekmiş, yıpranmış, ikinci el gibi hissettirdiği de ortaya konulmuştur. Ayrıca günlük kullanıma uygun, kışlık çanta hissiyatı uyandırdığı da belirtilen görüşler arasında yer almıştır. Katılımcılara, inceledikleri çantanın malzeme yumuşaklığının onlar için uygun olup olmadığı sorulduğunda; katılımcıların büyük çoğunluğu uygun olduğunu belirtmişlerdir. Kararsız olan katılımcı yer almazken, yumuşaklığının uygun olmadığını ifade eden az sayıda katılımcı, malzemenin yumuşaklığının sağlamlık duygusu vermediğini, hemen deforme olacakmış gibi hissettirdiğini bu nedenle uygun bulmadıklarını belirtmişlerdir. İnceledikleri çantanın malzemesi hakkında fikirlerinin olup olmadığı sorulduğunda, 33 katılımcının malzeme hakkında fikrinin olmadığı, 7 katılımcının evet dediği ve 40 katılımcının ise kısmen cevabını verdiği görülmüştür. Bunun üzerine evet veya kısmen cevabı verenlere çantanın malzemesi ne olabilir? diye yeni bir soru sorulmuş bunun üzerine genel olarak kadife, süet, güderi ve napaya benzettikleri tespit edilmiştir. Sizce incelediğiniz çantanın malzemesi hayvansal deriye benziyor mu? sorusuna, 41 katılımcı evet, 29 katılımcı hayır, 10 katılımcı ise kısmen cevabını vermiştir. Bu cevaplara göre evet ve kısmen diyenlere

hangi bakımdan hayvansal deriye benzettikleri sorulmuş alınan cevaplara göre, görünüşü bakımından olduğunu, rengi, dokusu hatta kokusunun hayvansal deriye benzediğini ifade etmişlerdir.

Tablo 5. Mantardan Elde Edilen Yüzey Kullanılarak Oluşturulan Çantanın Modeline (Boyut, Model Uygunluğu, Sap Uzunluğu, Kapanma, Kullanışlılık) Yönelik İşlevsel Açından Tüketici Görüşleri

Soru: İncelediğiniz çanta size sağlamlık hissi veriyor mu? Hayır veya kısmen ise neden?	Sayı
Evet	46
Hayır	16
Kısmen	18
Soru: İncelediğiniz çantanın boyutu size uygun mu? Hayır veya kısmen ise hangi boyu tercih ederdingiz?	
Evet	16
Hayır	50
Kısmen	14
Soru: İncelediğiniz çantanın sap modeli size uygun mu? Hayır veya kısmen ise neden?	
Evet	55
Hayır	13
Kısmen	12
Soru: İncelediğiniz çantada kullanılan kapama aparatı sizce uygun mu? Hayır veya kısmen ise ne kullanılabilir?	
Evet	55
Hayır	14
Kısmen	11
Soru: İncelediğiniz çantanın kullanışlı bir çanta olduğunu düşünüyor musunuz? Hayır veya kısmen ise neden?	
Evet	40
Hayır	22
Kısmen	18

Tablo 5'te belirtildiği üzere, incelenen çantanın sağlamlık hissi verip vermediği sorulduğunda, katılımcıların yarısından fazlası sağlam hissi verdiğini ifade etmişlerdir. Sağlamlık hissi vermiyor veya kısmen veriyor diyen katılımcılara neden sağlamlık hissi vermiyor diye soru yöneltince katılımcılar, çantanın yumuşak olmasından dolayı çabuk yıpranıp, delinip deforme olabileceğini düşündükleri görülmüştür. Ayrıca yağmur yağması ve ıslanması durumunda süngerimsi dokusunun bozulacağı kanaatinde oldukları tespit edilmiştir. İnceledikleri çantanın boyutunun uygunluğu sorulduğunda, katılımcıların yarısından fazlası uygun olmadığını ifade etmiştir. Kısmen uygun olduğunu söyleyen 14 katılımcı ve uygun olduğunu söyleyen 16 katılımcı yer almıştır. Çantanın boyutunun uygun olmadığını veya kısmen uygun olduğunu söyleyen katılımcılara bunun nedeni sorulduğunda boyutunun küçük olduğu ve eşyalarının sığmayacağı için uygun olmadığını ifade etmişlerdir. İnceledikleri çantanın sap modelinin uygunluğu sorulduğunda, katılımcıların büyük çoğunluğu uygun olduğunu söylemiştir. 80 katılımcının 13'ü uygun olmadığını, 12 katılımcı ise kısmen uygun olduğunu ifade etmiştir. Hayır ve kısmen diyen katılımcılara sap modelinin neden uygun olmadığı sorulduğunda ise, biraz kalın bulduklarını ve ayarlanabilir sap olmasını tercih ettiklerini belirtmişlerdir. İnceledikleri çantada kullanılan kapama aparatının uygunluğu sorulduğunda, katılımcıların yarısından fazlası uygun olduğunu belirtirken 14 katılımcı hayır, 11 katılımcı ise kısmen cevabını vermiştir. Hayır veya kısmen cevabını veren katılımcılara neden uygun bulmadıkları sorulduğunda güvenlik açısından uygun bulmadıklarını, fermuar olmasını ya da görünen bir aparat olmasını tercih ettiklerini ifade

etmişlerdir. İnceledikleri çantanın kullanışlı bir çanta olduğunu düşünüp düşünmedikleri sorulduğunda, katılımcıların yarısı kullanışlı bulduklarını ancak 22 katılımcı kullanışlı bulmadıklarını ve 18 katılımcı ise kısmen kullanışlı bulduğunu ifade etmiştir. Kullanışlı bulmayan ve kısmen kullanışlı bulan katılımcılara nedeni sorulunca boyutunun küçük olması nedeniyle kısıtlı alanlarda kullanabileceklerini, günlük yaşamları için uygun olmadığını söylemişlerdir.

Tablo 6. Mantardan Elde Edilen Yüzey Kullanılarak Oluşturulan Çantanın Estetik Unsurları (Renk, Doku, Süsleme, Model Beğeni) Açısından Tüketici Görüşleri

Soru: İncelediğiniz çantanın modelini beğendiniz mi? Hayır veya kısmen ise neden veya nasıl olmalı?	Sayı
Evet	54
Hayır	20
Kısmen	6
Soru: İncelediğiniz çantanın rengi size uygun mu? Hayır veya kısmen ise neden ya da hangi renk olmasını isterdiniz?	Sayı
Evet	51
Hayır	21
Kısmen	8
Soru: İncelediğiniz çanta üzerinde süsleme olmasını tercih eder miydiniz? Evet veya kısmen ise ne olabilir?	Sayı
Evet	16
Hayır	55
Kısmen	9

Tablo 6’da belirtildiği üzere katılımcılara inceledikleri çantanın modelini beğenip beğenmedikleri sorulduğunda, 54 katılımcı beğendini, 20 katılımcı beğenmediğini, 6 katılımcı ise kısmen beğendiğini söylemiştir. Beğenmeyen ve kısmen beğen katılımcılara bunun nedeni sorulduğunda çantanın boyutu ile sapını orantısız bulduklarını ayrıca kare mi, dikdörtgen mi net belli olmadığını ifade etmişlerdir. İnceledikleri çantanın renginin uygun olup olmadığı sorulduğunda ise, katılımcıların büyük çoğunluğunun uygun bulduğu görülmüştür. Uygun bulmayan ve kısmen uygun bulan katılımcılara bunun sebebi sorulduğunda ise, siyahı tercih ettiklerini, kahverengiye her türlü kıyafetle uyduramayacaklarını söylemişlerdir. Son olarak inceledikleri çantada süsleme tercih etmek isteyip istemedikleri sorulduğunda, katılımcıların yarıdan fazlası süsleme tercih etmediklerini belirtmişlerdir. Süsleme tercih eden ve kısmen eden katılımcılara ne tür bir süsleme tercih ederiniz diye sorulduğunda, çantanın özelliğini bozmayarak bir şekilde küçük bir aparat ya da kendi malzemesinden küçük bir süsleme olabileceğini belirtmişlerdir.

Tablo 7. Tüketicilerin Vegan Deri Satın Alma Niyetleri ve Çevreye Karşı Duyarlılıkları

Soru: İncelediğiniz çantayı bir mağazada görseydiniz satın almak ister miydiniz? Neden?	Sayı
Evet	20
Hayır	45
Kararsız	15
Soru: Bir çanta satın alırken üretiminde kullanılan malzemenin çevreye verdiği zararların farkında mısınız?	Sayı
Evet	29
Hayır	44
Kısmen	7
Soru: Hayvansal deri tabaklama esnasında kullanılan kimyasallar nedeniyle çevreye zarar vermektedir. Bu nedenle çanta satın alırken hayvansal deri dışında farklı türden malzemelere	Sayı

yönelmeye düşünür müsünüz? (Örneğim tekstil, vegan gibi)	
Evet	54
Hayır	15
Kararsız	11
Soru: İncelediğiniz çanta gibi vegan bir çanta için daha fazla para ödemeyi tercih eder misiniz? Hayır veya kısmen ise neden?	
Evet	48
Hayır	15
Kısmen	17

Tablo 7'e göre katılımcıların inceledikleri çantayı bir mağazada görseler satın almak isteyip istemeyecekleri sorulduğunda, yarıdan fazlası almak istemediğini söylerken, 20 katılımcı almak isteyeceğini, 15 katılımcı ise kararsız olduğunu belirtmiştir. Bunun üzerine hayır diyen ve kararsız kalan katılımcılara bunun nedeni sorulmuş ve çantanın boyutunun küçük olduğu, çok spor görüldüğü ve sadece tatillerde, markete giderken kullanabileceklerini ifade etmişlerdir. Bir çanta satın alırken üretiminde kullanılan malzemenin çevreye verdiği zararların farkında olup olmadığı sorulduğunda, katılımcıların yarıdan fazlası farkında olmadığını, 29'u farkında olduğunu, 7'si ise kısmen farkında olduğunu söylemiştir. Hayvansal derinin tabaklama esnasında kullanılan kimyasallar nedeniyle çevreye zarar verdiğini ve bu nedenle çanta satın alırken hayvansal deri dışında farklı türden malzemelere (tekstil, vegan gibi) yönelmeye düşünüp düşünmeyecekleri sorulduğunda, katılımcıların büyük çoğunluğu hayvansal deri dışında bir malzemeyi tercih edeceklerini söylerken, 15'i tercihlerinden vazgeçmek istemediğini, 11'i ise kararsız kaldığını belirtmiştir. Tercihlerini değiştirmek istemeyenler ise deri çantayı bir kere alıp uzun vadede kullandıklarını sık sık almadıkları için ise doğaya zarar verdiklerini düşünmediklerini ifade etmişlerdir. İnceledikleri çanta gibi vegan bir çanta için daha fazla para ödemeyi tercih edip etmeyecekleri sorulduğunda ise, katılımcıların yarıdan fazlası vegan bir çanta için fazla para ödemeyi tercih edeceklerini belirtirken, 15 katılımcı tercih etmeyeceğini, 17 katılımcı ise kararsız kaldığını belirtmiştir. Vegan çanta için fazla para ödemek istemeyen ve kararsız olan katılımcılara nedeni sorulduğunda bir çanta için çok fazla para ödemek istemediklerini, sürekli çanta değiştirdiklerini ve bunun için bütçeyi çok aşmak istemediklerini ifade etmişlerdir.

Sonuç

Tüketicilerin çanta satın alma tercihleriyle ilgili elde edilen bilgilere göre büyük çoğunluğunun çanta satın alırken malzeme olarak deriyi tercih ettikleri görülmüştür. Elde edilen bulgulara göre, deri çanta kullanımının bir statü göstergesi, prestij ve kalite unsuru olarak algılandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca deriden yapılan bir çantaya daha fazla ödeme yapılabileceği çünkü sağlam ve uzun ömürlü olacağını düşündükleri ortaya çıkmıştır.

Tüketicilerin günlük kullanımlarda omuz çantası, bir davete giderken el çantası (clutch), seyahate veya pazara giderken çapraz çanta, yük taşımada ise (bilgisayar, kitap, bebek malzemeleri vs.) sırt çantası tercih ettikleri belirlenmiştir. Tüketicilerin, çantalarda yoğunlukla siyah olmakla birlikte kahverengi ve taba rengi tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Koyu renkleri kışın açık renklerin ise yazın kullanıma daha uygun olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre siyah rengin tüm kıyafet ve kombinlerle uyumlu olduğu, kir göstermediği, kahverengi ve tabanın ise; siyah kadar olmasa da yine kıyafetlerle uyum sağladığı ve daha resmi görüldüğü düşünülmektedir. Diğer tüm renklerin kıyafetlere göre değiştirilmesi gerektiği nedeniyle daha az tercih edildiği söylenebilir.

Araştırma sonuçlarına göre; tüketicilerin genel çanta satın alma davranışları konusunda fazla ödeme yapmak istemedikleri ancak uzun süreli ve kaliteli olduğu takdirde nadiren pahalı çanta aldıkları sonucuna varılmıştır. Buna rağmen çantanın prestij ve statü göstergesi olarak algılanması dikkat çekici bir sonuçtur. Bu sonuçtaki etkenin çanta modellerinde ve renklerindeki moda trendlerinde görülen sürekli değişiklik olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle kaliteli, uzun ömürlü ve zamansız stillere sahip çanta modellerinin giderek önem kazandığı söylenebilir. Tüm bu sonuçlara rağmen katılımcıların sahip olduğu çanta sayısının yüksekliği tüketicilerin düşünceleri ile satın alma konusundaki çelişkilerini ortaya koymaktadır.

Katılımcılar yenilikçi yüzeyden oluşturulan çantayı fiziksel olarak incelemiş, oldukça yumuşak, kadife veya süeti anımsattığı ifade etmişlerdir. Buna göre mantardan elde edilen yüzeyin deriden daha çok süet algısı oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tüketicilerde dokunsal olarak yumuşaklık hissini hitap ettiği ve olumlu hisler oluşturduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra suda çözünecekmiş ve çabuk yıpranacakmış gibi olumsuz hisleri uyandırdığı da gözlenmiştir. Renk bakımından kışlık çantaya benzetildiği, dokusu nedeniyle doğal, samimi ve sıcak bulunduğu gözlemiştir. Yani yenilikçi malzeme ile oluşturulan çanta tüketiciler üzerinde hem olumlu hem de olumsuz his uyandırdığı ama genellikle olumlu his uyandırdığı sonucuna varılabilir. Mantardan üretilen çantanın malzemesi hakkında tüketicilerin çoğunlukla fikir sahibi olmadığı, diğerlerinde ise merak uyandırdığı ifade edilebilir. Malzemenin dokusu bakımından süet, kadife ve güderiye benzetilmesine rağmen doğal bir malzeme olabileceğini söyleyenler de yer almıştır. Çantanın hayvansal deriye benzeyip benzemediğine yönelik bulgular değerlendirildiğinde tüketicilerin çoğunlukla mantardan elde edilen yüzeyin hayvansal deri türlerinden süet deriye benzerliğini teyit ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Çantaya yönelik işlevsel açıdan bulgular değerlendirildiğinde tüketicilerin yarıdan fazlasında sağlamlık hissi vermediğine yönelik görüşleri olduğu belirlenmiştir. Çantanın dikişleri ve işçiliği sağlam olarak görülse de yumuşaklığı katılımcılarda çabuk yıpranıp, delinip deforme olabileceği düşüncesini oluşturmuştur. Ayrıca çantanın süngerimsi yapısından dolayı yağmur yağması ve ıslanması durumunda dokunun bozulacağı kanaatinde oldukları tespit edilmiştir. Çanta boyutu açısından değerlendirildiğinde tüketiciler açısından işlevsel bulunmamıştır. Çünkü katılımcılar gerekli olsun ya da olmasın birçok şeyi çantalarında taşıdıklarını ifade etmişlerdir. Bunun nedeninin araştırma kapsamındaki katılımcıların kadın olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çantanın sap modelinin ise, uygunluğu sorulduğunda büyük çoğunluğu uygun olduğunu belirtmiştir. Çanta sapının kişiye göre ayarlanıyor olmasının önemli bir ölçüt olduğu vurgulanarak sap kalınlığının incelenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Çanta kapanması açısından değerlendirildiğinde tüketicilerin doğallığını bozmadığı için gizli mknatısın güzel düşünülmüş bir detay olarak ifade ettiği belirlenmiştir. Bazı tüketicilerde çantanın içinde fermuar olması gerektiği mknatısı göremediği için güven konusunda sıkıntı hissettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Genel olarak çantanın kullanışlı olup olmadığı değerlendirildiğinde tüketicilerin yarısı tarafından işlevsel bulunmuştur. Kullanışlı bulunmayanlar ve kısmen kullanışlı bulanlar ise boyutunu küçük buldukları, içine eşyalarını sığdıramayacaklarını belirtmişlerdir. Buna göre kullanım amacının zamana ve yere göre çantalarda beklentileri değiştirdiği farklı boyut tercihlerinin tüketiciler tarafından kabul görüleceği sonucu çıkarılabilir.

Çantanın estetik açısından modeli değerlendirildiğinde tüketiciler tarafından genel anlamda kabul gördüğü ve beğenildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bunun nedeninin çanta

modelinin klasik yapıda, zamansız bir stile hitap etmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Model konusunda olumsuz ve kısmen olumlu görüşleri olan tüketicilerin ise çantanın hem kare hem de dikdörtgen forma yakın olduğunu düşündükleri, gövde ile sapını orantısız buldukları yönünde düşünceleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca model olarak daha sportif bulunarak gençlere hitap ettiği kanısında oldukları tespit edilmiştir. Çantanın rengi değerlendirildiğinde tüketicilerin çantanın rengini beğendiği sonucuna varılmıştır. Bunun nedeninin deri rengine olan benzerliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Çantanın doğal yapısını bozmamak adına üzerinde herhangi bir süslemeye yer verilmemiştir. Tüketiciler tarafından süsleme yönelik beklentiler değerlendirildiğinde tüketicilerin çantada süsleme tercih etmediği belirlenmiştir. Bu bağlamda tüketicilerin mantar dokusunun ve doğallığını beğenmelerinden yola çıkarak süslemeye gerek duymadığı ifade edilebilir. Tüketicilerin çantanın dokusunu bozmak istemediklerini sadece küçük bir yerinde broş, aparat gibi dokunuşlar olabileceğini ifade etmesi bu sonucu desteklemektedir.

Tüketicilerin mantardan üretilen çantayı bir mağazada görseller satın almak isteyip istemedikleri değerlendirildiğinde, ilk düşündükleri boyutu, hangi kıyafetle kombinleyebilecekleri ve nerede kullanabilecekleri olmuştur. Çantanın doğal malzeme olması, doğada çözünebilme özelliğinin bulunması veya çevre dostu olmasını dikkate almadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Tüketicilerin herhangi bir çanta satın alırken üretiminde kullanılan malzemenin çevreye verdiği zararlar hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları değerlendirildiğinde farkındalıklarının olmadığı ortaya çıkmıştır. Kısmen veya tamamen bilgi sahibi olduğunu bildiren tüketicilerin bazıları çevre ve karbon ayak izi konusunda çalıştığı için, bazıları ise okudukları haberlerde duydukları için bildiği tespit edilmiştir. Bu durum çevre ve doğal kaynak kullanımı konusunda tüketicilerin yeterli bilgiye sahip olmadığını ortaya koymaktadır. Tüketicilere hayvansal derinin tabaklanma esnasında oluşturduğu çevresel zararlar hakkında bilgi verilmiş ve bunun sonucunda yeni bir çanta satın almak isterlerse hayvansal deri ve çevreye zarar veren diğer malzemeler dışında, doğada çözünebilen doğa dostu bir çantayı tercih edip etmeyecekleri sorusu yöneltilmiş ve verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Sonuç olarak hayvansal derinin çevreye verdiği zararlar hakkında fikirlerinin olmadığı, hayvansal derinin doğal malzeme olduğu için sağlıklı olduğunu bildikleri, bu bilgilendirmeden sonra vegan bir çantayı tercih etmek istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ancak bunun yanı sıra hayvansal derinin zararları hakkında bilgi sahibi olsalar dahi beğenilerinden, konforlarından, lükslerinden vazgeçmek istemeyip yine deri çanta tercih etmek isteyenler olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca deri çantanın uzun süre kullanıldığı için sürekli almadıklarını, bir kere alıp yıllarca kullandıklarını bu yüzden çevreye zarar vermediklerini düşünenler de olmuştur. Yani çevresel zararlar hakkında bilinçlenseler dahi alışkanlıklarından vazgeçmek istemeyenlerin var olduğu sonucuna varılmıştır. Bunların yanı sıra çevre dostu malzemedeki üretilen çantaların sağlam olmama ve istedikleri model ve rengin bulunmaması gibi faktörler tercih etmeme sebeplerinde etkili olduğu söylenebilir. Tüketiciler vegan bir çantaya daha fazla para verip alma konusundaki tutumları açısından değerlendirildiğinde yarıdan fazlasının açıklamalar sonucunda, doğa dostu olması nedeniyle daha fazla para ödemeyi kabul ederken yarıya yakınının fazla para ödemek istemedikleri ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda çevre bilinci yüksek olan, doğayı koruma konusunda farkındalıkları yüksek tüketiciler olduğu gibi, malzemelerin tüm riskleri, doğaya olan zararları konusunda bilgi sahibi olsalar da maddi boyutun alışveriş davranışlarında tüketiciler üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kaynakça

- Açıklım, S. ve Apaydın, F. (2021). Çevre Sorunları, Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre Ahlakı. <https://www.researchgate.net/publication/356981864>, 121-135. (Erişim Tarihi: 05.07.2023)
- Ağır, H. ve Türkmen, S. (2020). Ekonomik Büyüme Etkisi Bakımından Doğal Kaynaklar: Dinamik Panel Veri Analizi. *Gaziantep University Journal Of Social Sciences*, 19(3), 840-852.
- Akten, S. ve Akten, M. (2014). Doğal Kaynak Yönetimi İçin Sürdürülebilir İndikatörler ve İlkeler. (22-24 Ekim) II. *Ulusal Akdeniz Orman ve Çevre Sempozyumu*, 22 (24), Isparta, 404-415.
- Başol, K., vd. (2005). Kalkınma Sürecinin Lokomotifi; Doğal Kaynaklar. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (14), 61-71.
- Bayramoğlu, E. E. (2019). Sürdürülebilir İşletmecilik Anlayışı: Deri Sanayinde Atıkların Katma Değeri Yüksek Ürün Haline Dönüştürülmesi. *Proceedings of The International Congress on Business and Marketing*, 13-14 Haziran, İstanbul.
- Breitenbach, J. ve Kranzlin, F. (2000). *Fungi of Switzerland, Vol:2*. Verlag Mykologia CH-6000 Lucerne 9. Switzerland.
- Büyüköztürk, Ş. vd. (2018). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pagem Akademi Yayınları 25. Baskı.
- Çetiner, M., ve Oyman, N. R. (2022). Sürdürülebilir Moda Tasarımı ve Çanta Tasarım Örneği. *Sanat ve Yorum*, (40), 23-41.
- Damirova, S. ve Yayla, N. (2021). Çevre Kirliliği ile Makroekonomik Belirleyicileri Arasındaki İlişki: Seçilmiş Ülkeler İçin Bir Panel Veri Analizi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (30), 107-126.
- Dindar, E., ve Oral, O. (2023). *Sürdürülebilir Deri Alternatifleri: Vegan Deriler*. Ankara: İksad Yayınevi.
- Fernandes, M., vd. (2021). Application of Bacterial Cellulose in The Textile And Shoe Industry: Development of Biocomposites. *Polysaccharides*, 2(3), 566-581.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi "Kavramlar İlkeler Teknikler"*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 26. Basım.
- Kaypak, Ş. (2014). Çevre Sorunlarının Çözümünde Küresel Çevre Politikaları. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (31), 17-34.
- Özdemir, M. (2023). El Sanatlarında Sürdürülebilirlik ve Geri Dönüşüm Örnekleri. *The Journal Of Academic Social Science Studies*, (141), 17-33.
- Pringle, T. vd. (2016). The Challenges in Achieving A Circular Economy Within Leather Recycling. *Procedia CIRP*, 48, 544-549.
- Sathish, M. vd. (2016). Alternative Carrier Medium for Sustainable Leather Manufacturing—a Review and Perspective. *Journal of Cleaner Production*, 112, 49-58.
- Stancheva, Y., vd. (2009). *Atlas of Wood Decaying Fungi*. Pensoft Publisher. Sofya- Bulgaria.
- Şengün, H. (2019). Sekizinci Bölüm Küreselleşmenin Farklı Açılı; Çevre Sorunları, <https://www.researchgate.net/publication/330657095>, [Erişim: 14. 04. 2023].

- Tosuntaş, Ş.B. vd. (2020). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Dersinin Öğretim Üyelerinin Görüşlerine Göre İncelenmesi, *International Journal of Social Inquiry*, 13(1), 357-382.
- Tozar, T., ve Ayaşlıgil, T. (2007). Doğal Kaynakların Sürdürülebilirliği İçin Geliştirilen Ekolojik Planlama Yöntemleri. *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 58(1), 17-36.
- Uzku, İ. (1974). Dünya Hammadde Sorunu. *Scientific Mining Journal*, 13(4), 1-10.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Kitabevi, 9. Baskı.
- Yılmaz, A. vd. (2005). Doğal Kaynakların Korunmasında Çevre Yönetiminin Etkinliği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (13), 15-30.
- Yücel, M., ve Ekmekçiler, Ü.S. (2008). Çevre Dostu Ürün Kavramına Bütünsel Yaklaşım; Temiz Üretim Sistemi, Eko- Etiket, Yeşil Pazarlama, *Electronic Journal of Social Sciences*, 7 (26), 320-333.